

บัญชีนอกเวลา

ใช้เป็นโจทย์เสริมนอกเวลาเรียน
ใช้ทบทวนเนื้อหาและฝึกปฏิบัติเพื่อให้เข้าใจยิ่งขึ้น
ใช้เป็นแนวทางอย่างง่ายสำหรับผู้สนใจ
เรียนรู้การทำบัญชีเบื้องต้น

ราชบัณฑิต

ผู้เขียน : รัชนิกานต์

ปกและศิลปกรรม : รัชนิกานต์

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

'บัญชีนอกเวลา'

ใช้เป็นโจทย์เสริมนอกเวลาเรียนสำหรับอาจารย์ผู้สอนวิชาบัญชี

ใช้ทบทวนเนื้อหาและฝึกปฏิบัติเพื่อให้เข้าใจยิ่งขึ้นสำหรับผู้เรียนวิชาบัญชี

ใช้เป็นแนวทางอย่างง่ายสำหรับผู้สนใจเรียนรู้การทำบัญชีเบื้องต้น

ชวนคุย

'บัญชีนอกเวลา' ไม่ใช่ตำรา เพราะดิฉันรวบรวมจากเอกสารเตรียมสอนอย่างง่ายที่ทำขึ้นเองตอนเป็นครูสอนบัญชี เนื้อหาเน้นให้รู้และเข้าใจง่าย ฝึกปฏิบัติได้โดยไม่ติดขัดกับคำว่า 'ยาก' จึงเหมาะกับผู้สนใจเรียนรู้บัญชีเบื้องต้น ผู้เรียนอยู่แล้ว อาจารย์ผู้สอน ซึ่งก็แล้วแต่ว่าจะนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบไหน เช่น ทบทวน ฝึกปฏิบัติจากโจทย์เสริมเพิ่มเติม หรืออื่น ๆ

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า 'บัญชีนอกเวลา' จะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจได้ไม่มากนักน้อย ซึ่งใจจริงก็อยากให้ได้มากละค่ะ

ขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ถ่ายทอดวิชาด้วยความซาบซึ้งใจยิ่ง
ขอบคุณผู้สนใจทุกท่านและสนับสนุนผลงานค่ะ

ด้วยไมตรีจิต

รัชนิกาณต์

บทที่ 2

รายการค้า

ความหมายรายการค้า

รายการค้า (Business Transactions) คือ รายการที่เกิดในร้านของเรา ไม่กระทบกับบัญชีรับจ่ายส่วนตัวของเรา แต่กระทบกับสินทรัพย์หนี้สิน และส่วนของผู้เจ้าของในร้านของเรา ข้อสังเกตง่าย ๆ ก็คือ ถ้าเป็นรายการค้า ยอดสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้เจ้าของ จะเคลื่อนไหว 2 ลักษณะ คือ เพิ่มขึ้น กับ ลดลง

หลักวิเคราะห์รายการค้า

การวิเคราะห์รายการค้า (business transaction analysis) จะช่วยแยกรายการที่ไม่ใช่รายการค้าออกไป เพราะรายการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในร้านของเรามีปะปนกัน แต่บางรายการไม่จัดเป็นรายการค้า หลักการง่าย ๆ ที่ใช้วิเคราะห์ว่ารายการนั้นเป็นรายการหรือไม่ ก็คือ

1. สินทรัพย์เพิ่ม ส่วนของผู้เจ้าของเพิ่ม
2. สินทรัพย์ลด ส่วนของผู้เจ้าของลด

3. สินทรัพย์เพิ่ม สินทรัพย์ลด

4. สินทรัพย์เพิ่ม หนี้สินเพิ่ม

5. สินทรัพย์ลด หนี้สินลด

หรืออาจใช้วิธีจำเป็นสัญลักษณ์ก็ได้

1.	A +	OE+
2.	A -	OE-
3.	A +	A-
4.	A +	L+
5.	A -	L-

A มาจากคำว่า Assets หมายถึง สินทรัพย์

L มาจากคำว่า Liabilities หมายถึง หนี้สิน

OE มาจากคำว่า Owner's Equity หมายถึง ทุน หรือ ส่วนของ
เจ้าของ

ตัวอย่างรายการค้า

1. นำเงินสดมาลงทุนเปิดร้านซ่อมรถ

สินทรัพย์เพิ่ม	ส่วนของเจ้าของเพิ่ม
คือ เงินสด ที่นำมาลงทุน	ทุน ร้านซ่อมรถ

2. เจ้าของร้านซ่อมรถถอนเงินสดไปใช้ส่วนตัว

สินทรัพย์ลด	ส่วนของเจ้าของลด
คือ เงินสด ที่ถอนไปใช้ส่วนตัว	ถอนใช้ส่วนตัว ทำให้ยอดทุนลดลง

3. เจ้าของร้านจ่ายเงินสดซื้อโทรศัพท์ไว้ใช้ในร้านซ่อมรถ

สินทรัพย์เพิ่ม	สินทรัพย์ลด
คือ โทรศัพท์ ที่ซื้อมาใช้ในร้านซ่อมรถ	เงินสด ที่จ่ายออกไป

4. เจ้าของร้านซื้อคอมพิวเตอร์เป็นเงินเชื่อ

สินทรัพย์เพิ่ม

หนี้สินเพิ่ม

คือ **คอมพิวเตอร์** ที่ซื้อมาใช้ในร้านซ่อมรถ **เจ้าหนี้** ร้านขายคอมพิวเตอร์

5. เจ้าของร้านจ่ายชำระหนี้ค่าคอมพิวเตอร์ โดยจ่ายเป็นเช็ค

สินทรัพย์ลด

หนี้สินลด

คือ **เงินฝากธนาคาร** ที่จ่ายชำระหนี้เป็นเช็ค **เจ้าหนี้** ร้านขายคอมพิวเตอร์

ตัวอย่างการวิเคราะห์รายการค้า

1. นายมิ่งขวัญนำเงินสด 10,000 บาท มาลงทุนเปิดร้านซ่อมรถ

วิเคราะห์ว่า สินทรัพย์เพิ่ม ส่วนของเจ้าของเพิ่ม

หลักการวิเคราะห์

เริ่มต้น เงินสด 0	เริ่มต้นทุน 0
นำเงินสดมาลงทุน 10,000.-	ทำให้มีทุนเพิ่มขึ้น 10,000.-
เงินสดเป็นสินทรัพย์ = สินทรัพย์เพิ่ม	ทุนเพิ่ม = ส่วนของเจ้าของเพิ่ม

2. นายมิ่งขวัญซื้ออุปกรณ์ซ่อมรถเป็นเงินสด 5,000 บาท

วิเคราะห์ว่า สินทรัพย์เพิ่ม สินทรัพย์ลด

หลักการวิเคราะห์

เริ่มต้น เงินสดที่มีอยู่ 10,000.-	เริ่มต้น อุปกรณ์ซ่อมรถ 0
จ่ายเงินออกไปซื้อ 5,000.- ยอดเงินสดลดลงเหลือเพียง $10,000 - 5,000.- = 5,000.-$	ได้อุปกรณ์ซ่อมรถเข้ามา 5,000.-
เงินสดเป็นสินทรัพย์ = สินทรัพย์ลด	อุปกรณ์ซ่อมรถเป็นสินทรัพย์ = สินทรัพย์เพิ่ม

3. นายมิ่งขวัญได้รับรายได้ค่าซ่อมรถเป็นเงินสด 1,000 บาท

วิเคราะห์ว่า สินทรัพย์เพิ่ม ส่วนของเจ้าของเพิ่ม

หลักการวิเคราะห์

เริ่มต้น เงินสดคงเหลือ 5,000.-	เริ่มต้น รายได้ค่าซ่อมรถ 0
ได้เงินสดเพิ่มเข้ามา 1,000.- ยอดเงินสดคงเหลือ $5,000 + 1,000 = 6,000.-$	รายได้ค่าซ่อมรถเพิ่มเข้ามา 1,000.- รายได้ทำให้ส่วนของเจ้าของ เพิ่มขึ้น $10,000 + 1,000 = 11,000.-$
เงินสดเป็นสินทรัพย์ = สินทรัพย์เพิ่ม	มีรายได้ = ส่วนของเจ้าของ เพิ่ม

4. นายมิ่งขวัญจ่ายค่าโฆษณาเป็นเงินสด 900 บาท

วิเคราะห์ว่า สินทรัพย์ลด ส่วนของเจ้าของลด

หลักการวิเคราะห์

เริ่มต้น เงินสดคงเหลือ 6,000.-	เริ่มต้น ค่าโฆษณา 0
จ่ายเงินสดออกไป 900.- ยอดเงินสดคงเหลือ $6,000 - 900 = 5,100.-$	มีค่าโฆษณาเกิดขึ้น 900.- ค่าโฆษณาเป็นค่าใช้จ่าย ทำให้ส่วนของเจ้าของลดลง $11,000 + 900 = 10,100.-$
เงินสดเป็นสินทรัพย์ = สินทรัพย์ลด	มีค่าใช้จ่าย = ส่วนของเจ้าของลด

5. นายมิ่งขวัญถอนเงินสดไปใช้ส่วนตัว 500 บาท

วิเคราะห์ว่า สินทรัพย์ลด ส่วนของเจ้าของลด

หลักการวิเคราะห์

เริ่มต้น เงินสดคงเหลือ 5,100.-	เริ่มต้น ถอนใช้ส่วนตัว 0
จ่ายเงินสดออกไป 500.- ยอดเงินสดคงเหลือ $5,100 - 500 = 4,600.-$	มีถอนใช้ส่วนตัวเกิดขึ้น 500.- ถอนใช้ส่วนตัวเป็นส่วนตัวหักยอดทุน ทำให้ส่วนของเจ้าของลดลง $10,100 + 500 + 9,600.-$
เงินสดเป็นสินทรัพย์ = สินทรัพย์ลด	มีถอนใช้ส่วนตัว = ส่วนของ เจ้าของลด

6. นายมิ่งขวัญซื้อวัสดุซ่อมรถจากร้านนายดำเกิง ยังไม่จ่ายเงิน
2,600 บาท

วิเคราะห์ว่า สินทรัพย์เพิ่ม หนี้สินเพิ่ม

หลักการวิเคราะห์

เริ่มต้น วัสดุซ่อมรถ 0	เริ่มต้น เจ้าหนี้-นายดำเกิง 0
ซื้อวัสดุซ่อมรถเข้ามา 2,600.-	ตอนซื้อยังไม่จ่ายเงิน = เงินเชื่อ ซื้อเงินเชื่อ 2,600 .- ทำให้เกิดเจ้าหนี้-นายดำเกิง 2,600.-
วัสดุซ่อมรถเป็นสินทรัพย์ = สินทรัพย์ เพิ่ม	เจ้าหนี้-นายดำเกิง เป็นหนี้สิน = หนี้สินเพิ่ม

7. นางสาวอิงอรมาซ่อมรถ คิดเป็นเงิน 5,000 บาท นางสาวอิงอร
ขอค้างชำระไว้ก่อน

วิเคราะห์ว่า สินทรัพย์เพิ่ม ส่วนของเจ้าของเพิ่ม

หลักการวิเคราะห์

เริ่มต้น ลูกหนี้-นางสาวอิงอร 0	รายได้ค่าซ่อมมีอยู่แล้ว 1,000.-
นางสาวอิงอรต้องจ่ายค่าซ่อมรถ แต่ ยังไม่จ่าย = ลูกค้างชำระ ลูกค้างชำระ 5,000.- ทำให้เกิดลูกหนี้-นางสาวอิงอร 5,000.-	มีรายได้ค่าซ่อมเกิดขึ้น 5,000.- รายได้ทำให้ส่วนของเจ้าของ เพิ่มขึ้น $9,600 + 5,000 = 14,600.-$
ลูกหนี้-นางสาวอิงอร เป็นสินทรัพย์ = สินทรัพย์เพิ่ม	มีรายได้ = ส่วนของเจ้าของเพิ่ม

8. นางสาวอิงอรมาจ่ายเช็คเป็นค่าซ่อมรถที่ค้างอยู่ทั้งหมด นายมิ่งขวัญนำเช็คฝากธนาคารทันที

วิเคราะห์ว่า สินทรัพย์เพิ่ม สินทรัพย์ลด

หลักการวิเคราะห์

เริ่มต้น เงินฝากธนาคาร 0	ลูกหนี้-นางสาวอิงอร มีอยู่แล้ว 5,000.-
นางสาวอิงอรจ่ายเป็นเช็ค ถ้าเช็คยังเก็บไว้ที่ร้าน = เงินสด ถ้าเช็คนำไปฝากธนาคารแล้ว = เงินฝากธนาคาร กรณีนี้ นายมิ่งขวัญได้นำเช็คฝากธนาคารแล้ว ทำให้มียอดเงินฝากธนาคารเกิดขึ้น 5,000.-	นางสาวอิงอรชำระค่าซ่อมเป็นเช็คเรียบร้อยแล้ว จึงทำให้นางสาวอิงอรไม่ใช่ลูกหนี้ของนายมิ่งขวัญอีก ลูกหนี้-นางสาวอิงอรจึงลดลง $5,000 - 5,000 = 0$
เงินฝากธนาคารเป็นสินทรัพย์ = สินทรัพย์เพิ่ม	ลูกหนี้-นางสาวอิงอร เป็น สินทรัพย์ = สินทรัพย์ลด

9. นายมิ่งขวัญจ่ายชำระหนี้ให้ร้านค้าเก็งเป็นเช็ค

วิเคราะห์ว่า สินทรัพย์ลด หนี้สินลด

หลักการวิเคราะห์

เริ่มต้น เงินสดคงเหลือ 4,600.-	เจ้าหนี้-นายดำเก็ง มีอยู่แล้ว 2,600.-
จ่ายชำระหนี้เป็นเงินสด 2,600.- ทำให้เงินสดลดลง เหลือเพียง $4,600 - 2,600 = 2,000.-$	นายมิ่งขวัญจ่ายชำระหนี้แล้ว ทำให้ไม่มีหนี้สินอีก เจ้าหนี้-นายดำเก็ง จึงหมดไป $2,600 - 2,600 = 0$
เงินสดเป็นสินทรัพย์ = สินทรัพย์ลด	เจ้าหนี้-นายดำเก็ง เป็นหนี้สิน = หนี้สินลด